

ACTA MVSEI NAPOCENSIS 26 - 30

PREISTORIE — ISTORIE VECHÉ — ARHEOLOGIE

I/1

1989 — 1993

MINISTERUL CULTURII
MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A TRANSILVANIEI

ACTA MVSEI NAPOCENSIS 26 - 30

PREISTORIE — ISTORIE VECHĂ — ARHEOLOGIE

1989 — 1993

I/1

Biblioteca Muzeului de Istorie
al

TRANSILVANIEI

INV.

P. 8422

CLUJ-NAPOCA, 1994

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Dorin Alicu, Ioan Glodariu, Eugen Iaroslavschi, Gheorghe Lazarovici
(redactor responsabil), Ștefan Matei.

Sorin Cocîș și Constantin Pop (secretari de redacție)

FONDATOR: Acad. CONSTANTIN DAICOVICIU

ACTA MVSEI NAPOCENSIS

Publicația Muzeului Național
de Istorie a Transilvaniei.

Orice corespondență se va adresa:
Muzeul Național de Istorie
al Transilvaniei.

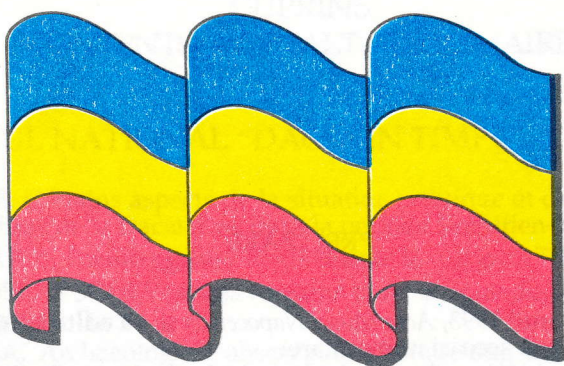
3400, Cluj-Napoca,
Str. Constantin Daicoviciu nr. 2.
Tel. 19.56.77; 19.17.18.

ACTA MVSEI NAPOCENSIS

Publication du Musée National
d'Histoire de la Transylvanie.

Toute correspondance sera envoyée
à l'adresse:

Musée National d'Histoire de la
Transylvanie.
3400 Cluj-Napoca, rue Constantin
Daicoviciu no. 2, ROUMANIE.
Tel. 19.56.77; 19.17.18.

1 DECEMBRIE

VOLUM DEDICAT
CELEI DE A 75-A ANIVERSĂRI
A MARII UNIRI
1918 • 1993

PRECIZARE

Începînd din anul 1993, *Acta Musei Napocensis* se va edita anual în câte două volume, purtând însă aceeași numerotare:

I. *Preistorie — istorie veche — arheologie*, incluzând articole din preistorie — inclusiv arheologie medievală timpurie;

II. *Istorie*, cuprinzând lucrări de la evul mediu până la epoca contemporană. Articolele, indiferent de problematica tratată, vor fi trimise la adresa menționată.

Colegiul de redacție

Cluj-Napoca, 1993

CUPRINS

CONTENTS — INHALT — SOMMAIRE

COLOCVIUL NAȚIONAL "DACIA ÎN TIMPUL LUI TRAIAN"

SILVIU SANIE, Certains aspects de la situation politique et démographique de la Dacie d'est dans la période Domitien-Trajan	11
IOAN GLODARIU, Sarmizegetusa Regia durant le règne de Trajan	19
EUGEN IAROSLAVSCHI, Vestiges romains dans la zone de la Sarmizegetusa Dace	27
GELU FLOREA, Archaeological observations concerning the Roman conquest of the area of the Dacian Kingdom's capital	33
VIRGIL MIHĂILESCU-BÂRLIBA, Războaiele daco-romane și descoperirile monetare	39
<i>Les guerres daco-romaines et les découvertes monétaires</i>	44
CONSTANTIN C. PETOLESCU, Les légats de la Dacie sous Trajan	45
IOANA BOGDAN-CĂTĂNICIU, Fortifications de terre trajanes en Dacie et dans le nord de la Mésie Inférieure	49
EUGEN CIZEK, Le <i>Saeculum Traiani</i> , apogée de la culture et de la civilisation romaines	67

STUDII

VIORICA CRIȘAN, Despre situația demografică în estul Transilvaniei în secolele II î.e.n. — I e.n.	79
<i>About the demographic situation in the East of Transsylvania in II B.C. — I A.D. centuries</i>	89
GÉZA FERENCZI — ISTVÁN FERENCZI, Se poate identifica hidronimul antic <i>Sargetias</i> cu râul Virghiș din estul Transilvaniei?	91
<i>Peut-on identifier le hydronyme Sargetias à la rivière de Virghiș dans l'est de la Transylvanie?</i>	103
ELISABETH BOULEY, Le culte de Némésis et les jeux de l'amphithéâtre dans les provinces balkaniques et danubiennes	105
DOINEA BENEĂ — ADRIAN BEJAN, Viața rurală în sud-vestul Daciei în secolele II-IV (II)	127
MIRCEA RUSU, Tezaurul de la Vrap a aparținut principelui slav Acamir al Belziției?	149
<i>Le trésor de Vrap a-t-il appartenu au prince slave Acamir de Belzitzia?</i>	159
GÉZA FERENCZI, Contribuții la problema descifrării unor cuvinte scrise cu caractere runice maghiare și considerații asupra originii scrisului runic maghiar	161
<i>Ein Beitrag zur Entzifferung einiger mit ungarischen Kerschriftmerkmalen geschriebenen Wörter und Betrachtungen über die Herkunft der ungarischen Kerschrift</i>	168

NOTE ȘI DISCUȚII

GHEORGHE LAZAROVICI — ZOIA MAXIM — PAUL GYULAI, Descoperiri arheologice în comuna Săvădisla (jud. Cluj) și câteva probleme privind epoca neolitică și a bronzului <i>Découvertes archéologiques dans la commune de Săvădisla (dép. de Cluj) et quel- ques problèmes concernant l'époque néolithique et du bronze</i>	171 185
GEORGETA EL SUSI, Studiul faunei din așezarea neolitică de la Iclod (jud. Cluj) <i>Die Fauna aus der năolithischen Siedlung von Iclod (Kreis Cluj)</i>	187 203
EUGEN KESSLER, Prezența galinaceelor (ord. Galliformes, cl. Aves) printre resturile scheletice colectate din situri arheologice de pe teritoriul României <i>The presence of Gallinaceaus species (ord. Galliformes, cl. Aves) in the archaeo- logical sites of Romania</i>	205 220
GHEORGHE LAZAROVICI — ZOIA MAXIM — VIORICA CRIȘAN — JÁNOS PÁL, Ceramica pictată de la Ciucsîngiorzu (jud. Harghita) <i>La céramique peinte de Ciucsîngiorzu (dép. de Harghita)</i>	221 226
DIANA RUS — LUCIAN TARCEA — ZOIA MAXIM, Gropi rituale din epoca bronzului la Tureni — Poderei. Date osteologice <i>Des fosses rituelles de l'Âge du bronze à Tureni — Poderei. Les données ostéolo- giques.</i>	229 238
VIORICA CRIȘAN, Obiecte din cupru și bronz aflate în colecțiile mu- zeelor din județul Harghita <i>Cooper and bronze objects in the collections of the museums from Harghita dist- rict</i>	239 250
AUREL RUSTOIU, O verigă cu capete petrecute și înfășurate din ceta- tea dacică de la Costești (jud. Hunedoara) <i>Ein Ring mit übereinandergelegten um den Ring gewickelten Enden aus der da- kischen Burg von Costești (Kreis Hunedoara)</i>	251 261
VIOREL MORARU — HRISTACHE TATU, Posibile fortificații dacice din val de piatră și pământ la Pui și Federi (jud. Hunedoara) <i>Possible Dacian fortifications from stone and eart walls at Pui and Federi (Hune- doara district)</i>	263 267
SORIN COCIȘ, Fibule romane din Muzeul de Istorie a Transilvaniei (II) <i>Römische Fibeln aus dem Museum für Geschichte Siebenbürgens (II)</i>	269 290
ADELA PAKI, Epigraphica minora (I)	291
CONSTANTIN POP — CRISTIAN GĂZDAC, Piese sculpturale inedi- te în Muzeul de Istorie a Transilvaniei <i>Pièces sculpturales inédites dans le Musée d'Histoire de la Transylvanie</i>	301 309
NICOLAE GUDEA, Despre un opaiț de lut bizantin creștin din Muze- ul de Istorie din Cluj-Napoca <i>Eine byzantinisch-christliche Tonlampe aus dem Historischen Museum in Cluj- Napoca</i>	311 314

I/2

RAPOARTE DE SĂPĂTURI

GHEORGHE LAZAROVICI — ZOIA MAXIM — RODICA PINTEA, Cercetări arheologice la Livada <i>Recherches archéologiques à Livada</i>	317 331
GEORGETA EL SUSI, Resturile de faună din aşezarea neolitică de la Livada (jud. Cluj) <i>Les restes fauniques de l'établissement néolithique de Livada (dép. de Cluj)</i>	333 336
GHEORGHE LAZAROVICI — ZOIA MAXIM, Şantierul arheologic Iclod (campania 1989) <i>Die archäologische Ausgrabung von Iclod (1989).</i>	337 363
FLORIN GOGĂLTAN, Săpături de salvare la Tureni — Carieră, judeţul Cluj (1985-1986) <i>Rettenungsgrabungen in Tureni — Carieră, Kreis Cluj (1985—1986)</i>	365 387
SORIN COCIŞ, Sondajul arheologic de la Huedin — "Bolic" <i>Le sondage archéologique de Huedin- "Bolic"</i>	389 395
TIMOTHY ALLEN, Interim report on two seasons of excavations of a burial enclosure in the east cemetery of Ulpia Traiana Sar- mizegetusa, Romania, 1982—1984	397
MICHAEL DAWSON, Ulpia Traiana Sarmizegetusa: <i>Extra Muros</i> 23 excavations 1982—1984. An interim opinion	401
HADRIAN DAICOVICIU — DORIN ALICU — SORIN COCIŞ — ALEXANDRU DIACONESCU — CONSTANTIN POP — CORIOLAN OPREANU — ADELA PAKI, Săpăturile arhe- ologice din 1984 de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa	409
DORIN ALICU — CONSTANTIN POP — SORIN COCIŞ, Săpături arhe- ologice la Ulpia Traiana Sarmizegetusa (1985—1989)	435
IUDITA WINKLER — MIHAI BLĂJAN, Aşezările rurale romane de la Medias (jud. Sibiu) <i>Die römischen ländlichen Ansiedlungen von Mediasch (Kreis Sibiu)</i>	459 476
SORIN COCIŞ — ADELA PAKI, Cercetările arheologice de la Suceag (jud. Cluj). Campanie din 1989. Cuptoarele de ars ceramică (sec. III-IV) <i>Les fouilles archéologiques de Suceag (dép. de Cluj) 1989. Les fours de potiers du IIIème — IVème siècles.</i>	477 494
DORIN ALICU — SORIN COCIŞ — ADELA PAKI, Raport privind cercetările arheologice efectuate în satul Miceşti, judeţul Cluj <i>Compte rendu sur les recherches archéologiques du village de Miceşti, dép. de Cluj</i>	495 512

MUZEOLOGIE. RESTAURARE — CONSERVARE. OCROTIREA PATRIMONIULUI MUZEAL

- AURELIA IGNA, Probleme ale conservării și restaurării faunei mumificate. 515
Problems of conserving and restoring of the mummified fauna. 524
- CORNEL MARIAN — AURORA ROTARIU — TRANDAFIR FIAT — LIVIU DĂRĂBAN — VLADIMIR ZNAMIROVSKI — SORIN COCIȘ, Analiza prin activare cu neutroni a unor monede de argint romane din tezaurul de la Cluj-Napoca, str. V. Deleu 525
Neutron activation analysis on some Roman silver coins of Cluj-Napoca, street V. Deleu hoard 532

MISCELLANEA

- FACKO TRAORE, Cercetări etnoarheologice asupra ceramicii și olăritului tradițional din satul Mante (Republica Mali) 535
Recherches ethnoarchéologiques au céramique et poterie traditionnelle du village de Manta (République du Mali) 550
- GHEORGHE LAZAROVICI — FACKO TRAORE, Un procedeu tehnologic de arderea ceramicii înflnit din preistorie până în zilele noastre — un studiu etnoarheologic 553
Un procédé technologique du brûlement de la céramique du préhistoire à nos jours — une étude ethnoarchéologique. 556
- SORIN COCIȘ — ADELA PAKI, Bibliografia Daciei romane (III). 1972—1976 557

RECENZII

- 1458 JOACHIM WEISSHAER, *Die deutschen Ausgrabungen auf der Pevakia — Magula in Thessalien. I. Das späte Neolithikum und das Chalkolithikum. Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte Archäologie der Mittelmeer-kulturräume.* Bonn, 28, 1989 (Gheorghe Lazarovici) 579
- 1488 NICOLAE GUDEA, *Porolissum Res Publica Municipii Septimii Porolissensium.* Editura Sport-Turism, București, 1986 (Constantin Pop) 582
- 1444... SEIA, *Quaderni dell'Istituto di Storia Antica.* Università degli Studi di Palermo, 1, Palermo, 1984 (Viorica Bolindeț) 585
- 1462 RADU ARDEVAN, *Beneficiarii. Kolloquium über eine römische Heerescharge (3-5 decembrie 1990, Osterburken)* 585
- 1443 RADU ARDEVAN, *Al XI-lea Congres internațional de mumismatică* 587
- 1456 GHEORGHE LAZAROVICI, *Simpozionul al V-lea de arheometrie* 589
- 1479 ADELA PAKI, *Cel de-al X-lea Congres Internațional de Epigrafie Greacă și Latină (Nîmes, 4-10 octombrie 1992)* 591
- 1508 NICOLAE LASCU (1908-1988) (Radu Ardevan) 592
- 1507 Dr. HEINZ MENZEL (1914-1989) (Dorin Alicu) 594
- 1509 EUGEN CHIRILĂ (1921-1991) (Radu Ardevan) 595
- PRESCURTĂRI BIBLIOGRAFICE — ABRÉVIATIONS BIBLIOGRAPHIQUES 597